

foa SOSU

MEDLEMSBLAD FOR
FOA SOCIAL- OG SUNDHEDSAFDELINGEN

november 2018 – nr. 4

Praktikvejledere, en nøgle til fastholdelse

TEMA SIDE 4-8

Skadelige nattevagter

SIDE 10

Indstik: Beretning og budget

FOA SOSU 4

NOVEMBER 2018

DET FASTE

Kort nyt: **9** og **13**
Tillidsvalgt: **21**
SOSU-kryds: **23**

4-8 TEMA OM PRAKTIK OG PRAKTIK VEJLEDERE

- Praktikvejledere – en nøgle til fastholdelse
- I faste rammer på Sct. Hans
- Tid, tillid og tryghed.

10 SKADELIGE NATTEVAGTER

Gitte Kruse fik brystkræft efter en lang årrække med nattevagter. Det kostede hende dyrt, at hun ikke fik det anmeldt som arbejdsskade med det samme.

14 ET LØFT TIL KOMPETENCERNE

Social- og sundhedsassistenterne på de kardiologiske afdelinger kan efter en stædig indsats se frem til kompetenceudvikling i mere faste rammer.

16 EN AF FLOKKEN

Lena Esmarch er stærkt hørehæmmet, men har stort set altid været beskæftiget blandt hørende.

18 ØJENKONTAKT PÅ FULD TID

Mette Bruun Vorborg er social- og sundhedsassistent med speciale i øjensygdomme.

SOCIAL- OG
SUNDHEDSAFDELINGEN

FOA

FOA Social- og Sundhedsafdelingen. Godthåbsvej 15, 2000 Frederiksberg
Tlf.: 4697 2222, sosu@foa.dk, www.foa.dk/sosu

Ansvarshavende Mari-Ann Petersen, formand. Redaktør Anne Guldager.
Layout Karen Hedegaard. Tryk Scanprint. Oplag 18.600. ISSN 2596-4119

FORSIDE: PRAKTIKVEJLEDER RANDI MIA RIIS OG SOCIAL- OG SUNDHEDSASSISTENTELEV HENRIETTE BAK PEDERSEN
FOTOGRAF: MARK KNUDSEN/MONSUN

ET FALSK BILLEDE

Et folketingsvalg nærmer sig, og derfor hyldes den kollektive fælles velfærd af alle fra venstre til højre.

Bekymringerne for velfærden vil i høj grad afgøre det kommende folketingsvalg. Det var derfor, statsminister Lars Løkke Rasmussen hyldede velfærden i sin åbningstale i Folketinget i oktober. Og det var også derfor, forslaget til Finansloven for det kommende år blev præsenteret som vældig mange penge til kernevelværdien.

Men virkeligheden er, at i de perioder, hvor Lars Løkke Rasmussen har været statsminister (fra 2009 til 2011 og igen fra 2015) har der været en samlet negativ vækst i det offentlige forbrug på 1,7 milliarder kroner.

Der er gennemført en række reformer, der har undergravet velfærden, beskåret den offentlige sektor med 40.000

arbejdspladser og dramatisk forringet de ansattes arbejdsvilkår. Samtidig er der givet store skattelettelser til de rigeste, og uligheden i samfundet er vokset.

I dag er antallet af velfærdsarbejdere, målt i forhold til antallet af borgere, det laveste siden slutningen af 1980'erne. Det er et faktum, der punkterer regeringens billede af, at danskerne har fået et velfærdsloft. Det billede, regeringen forsøger at sælge til os, er simpelthen et falsk billede.

Regeringen forventer en vækst i det offentlige forbrug på kun 0,4 procent til næste år, selvom Finansministeriet selv regner med, at der skal bruges 1,2 procent ekstra om året bare for at følge med befolkningsudviklingen med flere ældre og flere børn.

Fagforeningen vil sammen med resten af FOA sætte den fælles velfærd

AF MARI-ANN PETERSEN,
FORMAND FOR FOA SOCIAL- OG
SUNDHEDSAFDELINGEN

og medlemmernes arbejdsvilkår for at kunne levere velfærd på dagsordenen i den kommende folketingsvalgkamp. Der er brug for genopretning af velfærden. Der er brug for mere tryghed.

Fagbevægelsen må stille sig i spidsen i kampen for velfærden, stå skulder ved skulder og igen sige, at nu er nok nok!

SKAL DU MED TIL »JULEFROKOST«?

Fagforeningens årlige generalforsamling finder sted den 21. november. Her har du mulighed for at stille dine valgte repræsentanter til regnskab for resultaterne i året, der er gået siden sidst. Men det er også her, du inden generalforsamlingen kan spise årets første risalamande med dine kolleger. Vi starter nemlig med spisning i form af en julebuffet. Tilmeld dig senest 14. november.

Læs mere på www.foa.dk/sosu-gf18

FOTO: MARK KNUDSEN / MONSUN

Praktikvejledere – en nøgle til fastholdelse

For mange elever falder fra, inden de har gennemført deres uddannelse. Det kalder bl.a. på mere tid og uddannelse til praktikvejlederne, mener fagforeningen.

TEKST DORTHE KIRKGAARD

NIELSEN

FOTO MARK KNUDSEN/MONSUN

Praktikvejlederne er helt afgørende, hvis flere skal gennemføre en social- og sundhedsuddannelse. Det mener Janine Almy, faglig sekretær i FOA Social- og Sundhedsafdelingen.

"I en virkelighed, hvor vi i stigende grad mangler færdiguddannede medarbejdere, og vi samtidig ser både færre ansøgere, faldende antal uddannelsesaftaler og et stort frafald på social- og sundhedsuddannelserne, er vi nødt til at have større fokus på praktikvejlederne, for de er en vigtig nøgle til fastholdelse", uddyber hun.

Ifølge Janine Almy er der brug for både mere tid og mere uddannelse til praktikvejlederne.

"Nogle praktiksteder har helt faste rammer omkring deres elever og tæt kontakt med praktikvejlederne. Men mange steder oplever vi desværre, at eleverne tæller med i normeringen og næsten ikke mødes med deres praktikvejledere på grund af travlhed. Som udgangspunkt bør eleverne ikke tælle med i

Janine Almy, faglig sekretær i FOA Social- og Sundhedsafdelingen.

normeringen, og uanset travlhed er det et ledelsesansvar at skabe ordentlige rammer og forhold for eleverne. Det forudsætter, at praktikvejlederne har tilstrækkelig tid til at vejlede og støtte".

Ordentlige forhold for elever betyder også, at praktikvejlederne er uddannede, tilføjer Janine Almy.

"Foruden en praktikvejlederuddannelse bør praktikvejlederne have mulighed for at tage overbygningsmodulet, som SOSU-skolerne udbyder. I dag er det nødvendigt med et langt større fokus på individuelle læringsformer for den enkelte elev, og det stiller store krav til praktikvejlederne", pointerer hun.

PRAKTIK

I faste rammer på Sct. Hans

Michelle Elgaard er lige startet i praktik på retspsykiatrisk afdeling. Her har praktikvejleder Finn Johnson stor fokus på forventningssamtalen og afdelingens ansvar for, at elever holder ved. ►►►►►

I faste rammer på Sct. Hans...

► ► ► ► ► "Er der nogle specielle hensyn, jeg skal tage i praktiken?" "Ved du, hvordan du lærer bedst?" "Hvordan vil du gerne have feedback?"

49-årige Michelle Elgaard får mange spørgsmål fra sin praktikvejleder under forventningssamtalen på fjerdedagen på praktikstedet, den lukkede, retspsykiatriske afdeling R9 på Psykiatrisk Center Sct. Hans i Roskilde. Her skal hun være i sin anden praktik under uddannelsen til social- og sundhedsassistent.

Hendes vejleder, social- og sundhedsassistent og praktikvejleder igennem 20 år Finn Johnsen, har arbejdet ihærdigt på at gøre forventningssamtalen endnu bedre. Det er sket i samarbejde med fire andre praktikvejledere på Sct. Hans og som et led i den nye praktikvejlederuddannelse med overbygning på social- og sundhedsskolen SOPU.

For selvom de har arbejdet med forventningssamtalen i mange år, varierede udbyttet, og praktikvejlederne havde et ønske om i endnu højere grad at komme hele vejen rundt og derved kunne tage bedre hånd om den enkelte elev.

ET KÆMPE ANSVAR

Under samtalen kommer Michelle Elgaard og Finn Johnsen vidt omkring. Fra Michelle Elgaards hørehan-

Forventningssamtalen skal gøre det muligt for praktikvejleder Finn Johnsen at tage bedst muligt hånd om social- og sundhedsassistentelev Michelle Elgaard.

dicap, hendes erfaringer som social- og sundhedshjælper, til afdelingens mange sikkerhedsregler, tværfaglige samarbejde, læringsaftale, mål og refleksionsskema. Men også udfordringer med at være 49 år og give sig selv plads til at være elev. Og om at bruge sin praktikvejleder.

"Det er ikke bare eleven, der skal bestå. Alle på praktikstedet har et fælles ansvar for, at eleven kommer igennem. At der er den nødvendige tid, hjælp og støtte til lige præcis det, den enkelte elev har brug for", mener Finn Johnsen.

DEN NØDVENDIGE TID

På R9 er praktikken i meget faste rammer med stort fokus på mesterlære, og eleverne indgår ikke i normeringen.

Der er fælles introforløb

sammen med de øvrige social- og sundhedsassistentelever på Sct. Hans. Den første måned er eleven sammen med praktikvejlederen, og først derefter kommer eleven mere ud på egen hånd og bliver kontaktperson for en patient.

Hver dag har elev og praktikvejleder en kort samtale, inden arbejdsdagen slutter, og derudover har eleven mulighed for en halv times daglig refleksion.

Hver uge sætter praktikvejleder og elev sig sammen i en time. Alene. Med fokus på refleksion, progression, mål og opgaver.

I løbet af elevernes praktik afholder hospitalets to kliniske vejledere og den uddannelsesansvarlige seks temadage, hvor skole og praktik kobles med teori og refleksion.

"Hvis jeg skal fastholdes i min praktik, har jeg brug for udfordringer, for at lære nyt. Brug for at omsætte teori til praksis, og så har jeg brug for, at praktikstedet har tid til deres elever", siger Michelle Elgaard, der forventer et helt andet forløb på Sct. Hans end i sin første praktik på et kommunalt plejehjem.

"Der indgik vi i normeringen, og der var stort set ingen tid til os elever. Ingen opgaver, ingen læringsaftaler. Ingenting. Der var selv jeg ved at hoppe fra".

BEHOVET STIGER

En stor gruppe medarbejdere på vej på pension og et stigende antal ældre gør, at der alene i de 18 kommuner, FOA Social- og Sundhedsafdelingen dækker, er behov for at rekruttere 5.682 social- og sundhedsassistenter/-hjælpere i perioden 2018-2028.

HVER TREDJE STOPPER

36 procent af de elever, der begyndte på social- og sundhedsassistentuddannelsen i 2017 og første halvår af 2018, er faldet fra uddannelsen. Heraf blev de 14 procent opsagt i prøvetiden i den første praktik.

FÆRRE STARTER

Uddannelsesaftalerne med arbejdsgiverne, som er en forudsætning for at begynde på et hovedforløb på social- og sundhedsuddannelserne, er faldet drastisk. På de tre SOSU-skoler i Københavnsområdet er antal indgåede aftaler faldet med 52 procent fra 2014-2017.

PRAKTIK

Tid, tillid og tryghed

Praktikvejleder Randi Mia Riis lægger vægt på at være til rådighed for sine elever, som her social- og sundhedsassistentelev Henriette Bak Pedersen.

Social- og sundhedsassistent Randi Mia Riis har været praktikvejleder i 15 år.

Senest for social- og sundhedsassistentelev Henriette Bak Pedersen.

For dem begge er en tillidsfuld relation helt afgørende.

Hvordan får man skabt en god og tillidsfuld relation til sine elever på meget kort tid? En både spændende og svær, men også helt afgørende opgave i jobbet som praktikvejleder. Det mener Randi Mia Riis, social- og sundhedsassistent i Furesø Hjemmepleje og praktikvejleder igennem 15 år.

"Relationen er det allervigtigste i starten af en praktiktid. En faglig og professionel relation, man opbygger ved

at være interesseret i eleven og have tid til eleven. Se eleven om morgenen, til frokost, være anerkendende og sige højt hele tiden, at hvis eleven mangler noget, så kom til mig som praktikvejleder", siger Randi Mia Riis.

TRYGHED ER VIGTIGST

Henriette Bak Pedersen, der fra juni til september i år var i sin første praktik som social- og sundhedsassistentelev i Furesø Hjemmepleje, er enig.

"Som elev er det vigtigste, at man føler sig helt tryk, og en tillidsfuld relation til praktikvejlederen skaber den tryk", mener Henriette Bak Pedersen, der p.t. er tilbage på skolebænken på SOSU C i Gladsaxe.

Hun peger desuden på medinddragelse, et godt arbejdsmiljø, høj faglighed og tilstrækkeligt med tid til vejledning og støtte som vigtige parametre for at fastholde hende som elev.

FASTE RAMMER

Henriette Bak Pedersen er godt tilfreds med praktiktiden i Furesø Hjemmepleje, hvor både praktikvejleder og de øvrige kollegaer har haft tid til at støtte og vejlede hende.

"Man kan altid ringe, få råd eller hjælp", fortæller hun.

I Furesø starter eleverne med et to ugers introforløb sammen med deres praktikvejleder. Her er forventnings samtalen et vigtigt

redskab. Efter introforløbet får eleverne egne borgere, og eleverne indgår med 40 procent i normeringen.

De første dage med egne borgere læser eleven op på borgerne sammen med en kollega. Der er løbende vejledning og støtte i hverdagen, og hver dag har eleverne en halv times fordybelsestid sidst på dagen. Yderligere er der ugentligt vejledermøde, hvor vejleder og elev mødes i en time.

Kommunens praktikvejledere er uddannede via kommunens eget praktikvejlederkursus, og Randi

Mia Riis har yderligere nogle AMU-kurser. En gang hver anden måned mødes alle praktikvejledere i halvdelen time med kommunens uddannelseskonsulent.

"Det er vigtigt, at arbejdsplads, kommune og ledelse tager alvorligt, at man er et uddannelsessted, og det gør de her i Furesø", mener Randi Mia Riis.

TAG ANSVAR

Henriette Bak Pedersen og Randi Mia Riis er enige om, at eleverne også selv har et stort ansvar for at gennemføre.

"Det går begge veje. Elever skal være åbne, lyttende, have selvindsigt og forvente noget af sig selv. Nogle har meget urealistiske forventninger til, hvad det vil sige at blive social- og sundhedsassistent", mener Henriette Bak Pedersen.

"Man skal virkelig kunne noget", supplerer Randi Mia Riis. "Når vi dumper elever, eller elever stopper, handler det meget om, at de ikke er uddannelsesparate, ikke ved, hvad de går ind til og ikke er villige til at ofre, det der skal til".

HJÆLP TIL BEDRE VEJLEDNING

Brugsbogen "Bedre praktikvejledning på en nemmere måde", udgivet af FOA, giver hjælp både til at strukturere vejledningsarbejdet i praksis, øge elevens faglige refleksion/læringsudbytte og adskille den personlige/professionelle relation til eleven.

Hent bogen på
[www.foa.dk/forbund/
publikationer](http://www.foa.dk/forbund/publikationer)

I Furesø starter elever med et introforløb på to uger, hvor de er sammen med deres praktikvejleder.

HAR DU FÅET DIN **KALENDER**?

Din tillidsrepræsentant er på vej med din FOA-kalender, hvis ikke du allerede har fået den. Har du ikke en tillidsrepræsentant, kan kalenderen afhentes i receptionen i fagforeningens åbningstid. Med kalenderen i lommen har du let adgang til:

- Information om fagforeningen
- Medicinske fagudtryk
- Guide til førstehjælp
- Og selvfølgelig alt der der med datoerne.

FAGETS DAG

Mandag den 26. november er det Fagets Dag. Tillykke med den! I den anledning er der produceret plakater, postkort og tre nye pjecer, der præsenterer hhv. social- og sundhedshjælperens og social- og sundhedsassistentens faglighed og arbejdsopgaver.

Hvis du ønsker at få fingre i materialerne eller har en ide til, hvordan du og dine kolleger kan markere fagets

dag, er du velkommen til at kontakte fagforeningen.

Skriv til Eva D'Artibale Lorenzen (region) edlo@foa.dk eller Janine Almy (kommuner) jaal@foa.dk
#Fagetsdag2018

PAS PÅ MED AT LÅNE **NØGLEBRIK** UD

Hvis din nøglebrik bliver misbrugt, kan du risikere at blive anklaget for noget, du ikke har gjort.

Fagforeningen har for nylig haft to sager med medlemmer, der følte sig uretmæssigt anklaget for at have låst sig ind hos borgere og stjålet henholdsvis penge og medicin.

Baggrunden for anklagerne var, at den elektroniske log viste, at de pågældende medarbejders nøglebrik havde

været anvendt hos borgerne.

I begge tilfælde forsvarer medarbejderne sig med, at de havde haft lånt nøglebrikken ud, men det hjalp ikke, og medarbejderne mistede deres job.

Det er derfor altid en god ide at passe godt på sin nøglebrik og lade være med at låne den ud, da man efterlader sit elektroniske fingeraftryk, uanset om det er en selv, der har brugt brikken eller ej.

KAN **DØGNRYTMELYS** MINDSKE URO?

Forskningsprojektet "Lightel" har på baggrund af et forsøg på et pleje- og demenscenter i Albertslund undersøgt, om belysning tilpasset den enkeltes behov kan skabe mere ro, bedre trivsel og øget livskvalitet for beboere og personale. De erfaringer vil

projektets partnere gerne dele.

Alle interesserede inviteres derfor til en gratis masterclass den 29. november kl. 12.30-16, hvor man kan høre om erfaringerne fra projektet og de forskningsmæssige resultater. Masterclassen er

henvendt til både sundhedspersonale, ledere og kommunale beslutningstagere.

Læs mere og tilmeld dig på www.gate21.dk/doegnrytmelys

Skadelige nattevagter

Gitte Kruse har fået myndighedernes ord for, at et langt liv med nattevagter er medvirkende årsag til, at hun fik brystkræft. Det har desuden kostet hende dyrt, at hun fik anmeldt det for sent.

TEKST ANNE GULDAGER

FOTO JAN KRUSE

Gitte Kruse tager imod FOA SOSU i havestuen i sit hus i Glostrup.

Hun er blevet interviewet til medlemsbladet før. Dengang foregik det på arbejdspladsen, børneafdelingen på Herlev Hospital, og interviewet handlede om, hvor glade hun og kollegerne var

for deres arbejde. Nu er hun gået på efterløn, og selvom hun inderligt savner både børnene og kollegerne, har hun erkendt, at hun ikke kan holde til arbejdet.

Og skulle hun være i tvivl, har hun nu også sort på hvidt, at arbejdet har gjort hende syg – alvorligt syg.

OPTAGET AF ANDRE TING

Gitte Kruse nåede at holde 40 års jubilæum

som hospitalsansat, først sygehjælper og siden social- og sundhedsassistent, inden hun gik på efterløn i juni 2018.

En måned senere afgjorde Arbejdsmarkedets Erhvervssikring, at den brystkræft, hun blev ramt af i 2014, var en arbejdsskade udløst af de mange år med mange nattevagter, og hun blev tilkendt en godtgørelse for varigt mén og for tab af erhvervsevne.

Erhvervsevnetabet og dermed erstatningen beregnes fra den dag, skaden anmeldes, og altså ikke fra den dag, man bliver syg.

I Gitte Kruses tilfælde gik der tre år, fra hun blev syg, til hun anmeldte det som arbejdsskade, og det

er derfor, vi sidder her i havestuen i Glostrup. Gitte vil nemlig gerne gøre andre i samme situation opmærksomme på at få anmeldelsen sendt afsted hurtigst muligt.

"Da jeg blev syg i 2014 var der jo så meget andet,

A portrait of a middle-aged woman with short, light brown hair, wearing black-rimmed glasses and a white top with a large blue and orange floral pattern. She is smiling slightly and looking towards the camera. The background is a soft-focus green foliage.

RET TIL HELBREDSKONTROL

Medarbejdere, der skal arbejde om natten, skal efter arbejdstidsloven have tilbud om en gratis helbreds kontrol, inden de begynder på natarbejdet, og derefter mindst hvert tredje år.
www.kortlink.dk/uvsk

der optog mig, at jeg ikke tænkte på at få det anmeldt", fortæller Gitte, der blandt andet måtte bruge sine kræfter på at

overbevise Jobcenteret om, at hun ikke var sygemeldt for sjov.

"Jeg blev indkaldt til møde og sat over for et helt panel med otte mennesker, inklusive en misbrugskonsulent. Hvis jeg ikke havde haft min

HUSK

At du kan få hjælp i fagforeningen i forbindelse med anmeldelse af arbejdsskader og dokumentation for erhvervsevnetab.

tillidsrepræsentant med til mødet, tror jeg, jeg var gået igen eller begyndt at græde”.

INGEN NATTEVAGTER

Kemobehandlingerne tog hårdt på Gitte, og i ni måneder kunne hun slet ikke arbejde.

”Man bliver lidt mærkelig af det kemo dér, og det er som om, kræfterne ikke rigtig kommer igen. Heldigvis havde jeg en god leder, der bakkede op,

og som lod mig komme stille og roligt tilbage”.

Forskerne mener, at natarbejde øger risikoen for brystkræft, fordi døgnrytmen forstyrres, og man derfor ikke danner tilstrækkeligt af mørkehormonet melatonin. Kvinder, som er i behandling for brystkræft eller i kontrol for tilbagefald, rådes derfor til helt at undgå natarbejde.

For i det hele taget at

kunne holde til sit arbejde blev Gitte permanent fristaget for alle vagter, både aften-, nat- og weekendvagter, og de sidste to år af hendes arbejdsliv tjente hun derfor en hel del mindre, end da hun havde vagter.

TILFÆLDIGHED

Det seneste års indtægtstab har Gitte nu fået erstatning for, men at hun overhovedet kom i tanke om at anmelde sin brystkræft som en

arbejdsskade, skyldes en tilfældighed.

”Jeg havde en kollega, som kendte en, der havde fået erstatning på grund af nattevagter, og hun spurgte, om jeg havde anmeldt det”, fortæller Gitte, der i bakspejlet godt kan undre sig over, at der ikke var en af lægerne i forløbet, der havde sagt det til hende, så skaden kunne være blevet anmeldt tidligere.

”Det er et par års erstatning for erhvervsevnetab, jeg er gået glip af, fordi jeg ikke har haft overskud til at søge før”.

BRYSTKRÆFT OG NATTEVAGTER

Brystkræft er ikke optaget på fortegnelsen over erhvervssygdomme, men anerkendes efter konkret vurdering som udgangspunkt hvis der har været arbejdet i nattevagt i mindst 25-30 år, i gennemsnit mindst en gang om ugen, eller i 20-25 år med nattevagter mindst to gange pr. uge.

Forskning har påvist, at mange år med forstyrret døgnrytme kan øge risikoen for at få brystkræft. Endnu findes ingen sikre forebyggelsesstrategier i forhold til natarbejde og brystkræft, men Arbejdstilsynet anbefaler:

- At lade skiftene rotere hurtigt efter hinanden, så den enkelte medarbejder kun arbejder 1-2 nætter i træk.
- At lade skiftene rotere med uret – fra dag til aften, fra aften til nat, fra nat til dag osv.
- At arbejde i dæmpet belysning, dog uden at det går ud over sikkerheden i arbejdet.

Kvinder, som er i behandling for brystkræft eller i aktiv kontrol for tilbagefald af sygdommen, rådes til at undgå natarbejde.

Brug to timer og bliv klædt bedre på til nogle af de faglige udfordringer, du møder i dit arbejdsliv. FOA Social- og Sundhedsafdelingen inviterer til en række faglige fyraftensmøder:

Sorg og krise. Bliv klogere på, hvordan du skal møde den alvorligt syge og de pårørende. Få viden om sorg- og kriseforløb, og bliv opmærksom på, hvordan du kan forebygge psykisk betingede arbejdsskader gennem samtaler med kolleger.

Torsdag den 22. november.

Palliativ pleje. Om det helhedsorienterede palliative forløb, etiske dimensioner i forbindelse med døende borgere, egen rolle i en teamorganiseret og tværfaglig indsats. Hør også, hvordan du passer på dig selv.

Torsdag den 6. december.

Sindslidende med misbrug, en udfordring i dagligdagen. Vi kommer ind på metoder i arbejdet med dobbeltdiagnoser og taler om, hvordan vi kan medvirke til et forbedret hverdagsliv og forbedret livskvalitet hos den sindslidende misbruger.

Tirsdag den 22. januar 2019.

Alle møderne finder sted fra klokken 15.30 til 18.30 i fagforeningens mødesal, Godthåbsvej 15, Frederiksberg. Find møderne og tilmeld dig i kalenderen på www.foa.dk/sosu-aktiviteter

Foto: COLOURBOX

SENIORKLUBBENS ARRANGEMENTER I 2019

Hvor ikke andet er anført i programmet, foregår arrangementerne den 2. tirsdag i måneden kl. 11 i mødesalen på Godthåbsvej 15:

- **8. januar:** Banko med fine præmier.
- **12. februar:** Steven Hart Underholdning med kendte gospelsange, amerikanske og danske evergreens, fællessang, snak og hygge.
- **12. marts:** Generalforsamling, Forslag der ønskes behandlet på generalforsamlingen, skal indsendes til bestyrelsen 14 dage før.
- **9. april:** Astrid Krag om ældrepolitik og valg.
- **14. maj:** Udflugt til Andelslandsbyen ved Holbæk, afgang fra Sindshvilevej kl. 09:00. Billetter sælges ved møderne i marts og april.
- **10. september:** Under planlægning.
- **8. oktober:** Under planlægning.
- **12. november:** Jytte Lindholdt fortæller om sine cykelture i Europa.
- **10. december:** julefrokost på Hotel Admiral kl. 12. Billetter sælges ved møderne i oktober og november.

Ret til ændringer forbeholdes.

Læs mere om Seniorklubben på www.foa.dk/sosu-senior

Foto: COLOURBOX

GLEM IKKE

Barselscafé	28. november
Løncafé for offentligt ansatte	5. december
Seniorklubbens julefrokost	11. december

Et løft til kompetencerne

Social- og sundhedsassistenterne på de kardiologiske afdelinger kan efter en stædig indsats se frem til kompetenceudvikling i mere faste rammer.

TEKST ANNE GULDAGER

FOTO MARK KNUDSEN

Flere år har det taget, fra FOA-afdelingerne i regionen i samarbejde med Forbundet satte gang i et faglighedsprojekt på tværs af de kardiologiske afdelinger i regionen og til nu, hvor der ligger et kommissorium for arbejdet med social- og sundhedsassistenternes kompetenceudvikling.

Men det har været tiden og arbejdet værd, mener Anne Rasmussen, tillidsrepræsentant på Bispebjerg Hospital.

"Da vi gik i gang med projektet, var der nogle af sygesygeplejerskerne, der

troede, at vi nu igen skulle tale om, at vi ville have lov til at give IV-medicin. Men det, der har været målet her, har ikke været at få lov til mere, men at blive bedre til det, vi allerede gør", forklarer hun.

LÆRERIG PROCES

"Processen har været meget lærerig, for hold da op, hvor bliver man pludselig bevidst om, hvor mange ting man gør i dagligdagen, som man ikke tænker over", siger Anne Rasmussen, der indrømmer, at hun til at begynde med tvivlede på, hvad det hele ville nytte.

I dag er hun glad for resultatet, der i første omgang

bestod af et visionsnotat som grundlag for det videre arbejde.

"Vi fik stor ros af lederne fra alle hospitalerne, der syntes, at notatet var både gennemarbejdet og velargumenteret og et godt grundlag for de videre drøftelser om social- og sundhedsassistenternes kompetenceudvikling".

Forhandlingerne mandede i foråret 2018 ud i et kommissorium for kompetenceudviklingen, og i øjeblikket er Anne Rasmussen sammen med sin TR-kollega fra Hvidovre, Helle Nørgaard, i gang med planlægning af den årlige temadag, der er en del af kommissoriet.

MEGET ERFARNE OG FAGLIGT STÆRKE

Afdelingssygeplejerske Jane Sax Røgind glæder sig især over, at der med projektet er kommet fokus på kompetenceudviklingen af de erfarne social- og sundhedsassistenter.

"Vi har faste rammer for, hvordan man når fra avance-

Anne Rasmussen og Helle Nørgaard har siddet med i den arbejdsgruppe, der har arbejdet med visioner for kompetenceudviklingen af social- og sundhedsassistenter i kardiologien. De to er nu ved at lægge sidste hånd på en temadag, der er en konkret udløber af arbejdet med visionerne.

ret nybegynder til kompetent og kyndig, men mange af vores social- og sundhedsassistenter har været her i rigtig mange år, så det er godt, at der med temadagene også er

fokus på dem, og ikke mindst at de har medindflydelse på, hvilke kompetencer der skal udvikles", siger Jane Sax Røgind, der håber, at temadagene kan være med til at booste

den faglige stolthed.

"Vores social- og sundhedsassistenter er meget erfarne, fagligt stærke og gode til at lære fra sig. Det skal vi udvikle og bruge i arbejdet med de stabile patienter i stedet for at fokusere på forskellene mellem, hvad de forskellige faggrupper må og ikke må", mener hun.

På den forestående temadag vil deltagerne blandt andet blive præsenteret for den sidste nye viden inden for hjertesvigt og evidensen omkring væskeindtag, og derudover er der planlagt et oplæg fra hjemmeplejen, der skal være med til at lette overgangen mellem sektorerne.

En af flokken

Lena Esmarch er stærkt hørehæmmet.

Det hæmmer hende dog ikke i hendes arbejde som fast aftenvagts på et plejecenter i Gentofte.

TEKST ANNE GULDAGER

FOTO MARK KNUDSEN/MONSUN

Egentlig er det kun Lena Esmarch, vi skal tale med. Hun vil gerne fortælle om, hvordan det er at være næsten døv på en arbejdsplads befolket af hørende, og det er derfor vi sidder her i den imponerende aula på den nedlagte skole, der nu rummer plejecenteret Nymosehave i Gentofte.

Men Lenas kollega Fatiha sidder her også. Hun har inviteret sig selv, fordi hun har et vigtigt budskab: At Lenas handicap hverken er en hæmsko i forhold til arbejde eller kolleger.

LIV BLANDT HØRENDE

Lena har været stærkt hørehæmmet, siden hun fik mæslinger som kun halvan det år gammel. Men hendes liv har altid udspillet sig blandt hørende. Hun var 5-6 år, før hendes forældre og børnehaven opdagede, at hun ikke kunne høre.

Da hun skulle i skole, valgte forældrene mellem

en skole for døve og en skole for hørehæmmede og valgte det sidste. "Heldigvis", siger Lena, "for ellers havde jeg ikke haft det sprog, jeg har i dag".

Lena uddannede sig her efter først til sygehjælper og siden til social- og sundhedsassistent og har stort set altid arbejdet blandt hørende, i dag som fast aftenvagt på Nymosehave.

"Jeg ville ikke kunne klare at være på et hospital. Her har jeg beboerne alene og kan bede dem skrue ned for radioen. Jeg trives bedst i aftenvagten, hvor der ikke er så mange mennesker og telefoner, der skal passes", fortæller Lena, der ikke kan besvare en telefon og har svært ved at følge med, når flere taler på én gang, eller bemærkninger flyver gennem luften.

"Her kan godt være lidt hønsegård", erkender Fatiha. "Hvis vi griner højlydt, kommer Lena og siger, at hun også vil være med".

"Jeg vil ikke være krævende og forlange at være med, hvis det er privat og ikke fagligt. Men jeg kan godt have mine

ensomme stunder, hvor jeg trækker mig", siger Lena og bliver afbrudt af Fatiha:

"Du er ikke krævende – vi vil jo gerne have dig med", siger hun bestemt.

ÅBEN OM SIT HANDICAP

I sin tid var det en kamp at komme ind på sygehjælper-skolen, der frygtede, at Lena ikke ville kunne klare det og kun optog hende på prøve.

"Men jeg har aldrig haft problemer med at få arbejde", siger Lena, der, når hun har søgt arbejde, har fortalt om sit handicap allerede i ansøgningen.

"Jeg har ikke villet skjule det – det ville jo komme frem under samtalen under alle omstændigheder".

For nogle år siden mistede hun den sidste rest af hørelsen på det ene øre, og var lægerne ikke blevet overtalt til et høreimplantat, havde hun måttet vinke farvel til arbejdsmarkedet – i hvert fald på almindelige præmisser.

"Men takket være det lille implantat og sine høreapparater passer hun stadig

Når Lena Esmarch kører hjem fra sin aftenvag, er hun træt. Meget træt. Det koster på energikontoen at skrue ekstra op for alle sanser for at kunne følge med, så når hun kobler af, er det ofte sammen med andre hørehæmmede. "Så bliver man også mere vant til, at det er ok at sige hva'? 30 gange", forklarer hun. "Hørehæmmede, der kun omgås hørende, lader ofte som om, de har hørt, hvad der er blevet sagt, men man kan se på dem, at det har de ikke".

sit arbejde og benytter kun tegnsprogstolk i forbindelse med møder og kurser, hvor der ikke kan tales direkte til hende.

"Mange tror, at fordi man får et høreapparat bliver man automatisk hørende – det er en udbedt misforståelse. Uanset hvor avanceret et høreapparat er, vil man altid have svært ved at få det hele med. Men jeg vil helst klare mig selv og så vidt undgå tolken, så jeg bare kan være en del af flokken", siger Lena.

"Det er du jo", siger Fatiha. "Derfor skal du heller ikke blive ked af det, hvis vi indimellem glemmer, at du ikke kan høre og for eksempel kommer til at ringe til dig. Det er fordi, du jo bare er ligesom os andre".

"Ja", griner Lena – "som jeg plejer at sige: Døve kan alt, undtagen høre".

Mette Bruun Vorborgs primære arbejdsopgave er scanning og fotografering i forbindelse med undersøgelser af synsnerve og nethinde.

Øjenkontakt på fuld tid

Mette Bruun Vorborg er social- og sundhedsassistent med speciale i øjensygdomme.

TEKST ANNE GULDAGER

FOTO MARK KNUDSEN/MONSUN

På en god dag kan Mette Bruun Vorborg nå at se dybt i 40 par øjne på en dag.

Mette er social- og sundhedsassistent på Rigshospitalets øjenklinik i Glostrup, hvor hun har været i fem år efter tidligere at have været 12 år på en fødegang.

"Jeg havde lyst til, at der skulle ske noget nyt. Jeg var 43 år, så hvis jeg skulle skifte speciale, skulle jeg ikke vente for længe. Planen var ikke, at jeg lige præcis ville arbejde med øjne, men da jeg så stillingen her, syntes jeg, at det lød superspændende".

Og det er det, forsikrer Mette, hvis "speciale i specialet" er børn, skelen og neurologiske patienter.

Hendes primære arbejdsopgaver er scanning og fotografering i forbindelse med undersøgelser af synsnerve og nethinde samt måling af elektriske signaler i

nethinden ved hjælp af elektroder på øjet (ERG). Så der er ikke mange af erfaringerne fra børneafdelingen, hun har kunnet tage med sig.

"Det har taget virkelig lang tid at komme ind i specialet, selvom man jo tænker, to øjne – hvor svært kan det være?. Men det er svært, og det kræver masser af øvelse. Alene at blive oplært i at montere elektroderne på øjet i forbindelse med ERG'en tager et halvt års oplæring".

VED ALDRIG, HVOR LANGT MAN KOMMER

Møderne med de voksne patienter er oftest korte og koncentreret omkring en scanning eller et billede.

Børnene derimod kræver

længere tid, og det er dem, der i al deres uforudsigelighed gør, at Mette beskriver sit arbejde som først og fremmest afvekslende.

"Der er ikke to dage, der er ens, og man ved aldrig, hvor langt man kan komme med sin undersøgelse. Det gælder om at have så godt styr på sine rutiner, at man er i stand til at fravige dem. Den overlæge, jeg samarbejder med omkring børnene, plejer at sige, at børn skal undersøges lige så godt som voksne. I udgangspunktet skal de have den bedste undersøgelse med det bedste apparatur, men det lykkes ikke altid", fortæller Mette.

Hun fremviser en lille tråd med elektroder, der lægges

ØJENKLINIKKEN

Øjenklinikken i Glostrup er en del af Rigshospitalets øjenklinik, der har i alt 350 medarbejdere, heraf 14 social- og sundhedsassistenter. Patienterne kommer fra hele Region Hovedstaden og Grønland.

En af Mette Bruun Vorborgs opgaver er scanning og fotografering i forbindelse med undersøgelser af synsnerve og nethinde.

ind på selve øjet, og den slags er det selvsagt ikke alle børn, der vil lægge øje til.

"Vi bedøver øjet først, så det gør ikke ondt, men vi kan ikke fjerne fornemmelsen af berøring. De helt små børn kan vi ikke undersøge på denne

måde, og nogle gange lykkes det heller ikke, selvom børnene er ældre. Men så må vi lægge elektroderne under øjet i stedet for. Det er en udfordring, hver gang man går ind til et barn, så det holder aldrig op med at være spændende".

KRÆVER STOR TÅLMODIGHED

Det er børnene, der er Mettes yndlingspatienter, men en yndlingsopgave har hun ikke.

"Det kan være en drypning, der går godt, eller en vigtig scanning. Bare det, at man får gjort dem trygge ved det, der skal foregå".

Ved spørgsmålet om, hvorfra hun har fået sine pædagogiske kompetencer, tænker Mette lidt, før hun svarer:

"Det har jeg aldrig tænkt på. Man skal være meget tålmodig – den tålmodighed

har jeg nok først fået med alderen. Og så skal man være klar og tydelig. Det nytter ikke noget at sige til barnet, at det ikke gør ondt, hvis det *gør* ondt. De øjendråber, vi bruger, svier desværre – det er man nødt til at være åben om. Man skal kunne fornemme, hvad der foregår i rummet, også mellem barn og forældre, og så skal man have styr på sine ting. Hvis barnet fornemmer, at man er på usikker grund, kommer man ingen vegne, men er man klar og tydelig, kan man nå rigtig langt".

SYMPOSIUM

Mette Bruun Vorreborg deltog i oktober i et fagligt symposium i Tyskland for at stifte bekendtskab med noget af den nyeste teknologi inden for øjenundersøgelser. Mette havde fået støtte af fagforeningen til sin deltagelse i symposiet.

»JEG VIDSTE IKKE, HVAD JEG GIK IND TIL«

**TILLIDS-
VALGT**

Jeg blev tillidsrepræsentant (TR) og fællestillidsrepræsentant (FTR) samme dag i marts 2016. Jeg var suppleant for tillidsrepræsentanten, men hun havde haft svært ved at få lov til at bruge mig af ledelsen, så jeg havde ingen erfaring. Det var min forgængers idé, at det skulle være mig, der tog over som FTR. Der var ingen af de andre tillidsrepræsentanter, der ønskede posten.

Jeg vidste ikke helt, hvad jeg gik ind til, og den første og største udfordring har været tiden. Den tidligere FTR var frikøbt på fuld tid, men kommunen ville kun give mig sammenlagt 6 timer pr. uge til mit arbejde som lokal TR i hjemmeplejen og FTR.

Det var slet ikke nok. Jeg fik stress og måtte til lægen, som på det kraftigste beordrede mig til at slappe af og finde en løsning som kunne fungere, ellers ville han sygemelde mig. Så kom FOA på banen og fik forhandlet 20 timers frikøb til mig. Den faglige sekretær sagde, at det heller ikke var nok, men jeg var ikke klar til at slippe mit arbejde i plejen helt. Det er jeg nu, for jeg kan se, at det ikke kan blive ved med at gå - hverken over for mig selv, kollegerne eller borgerne - når jeg hele tiden skal melde fra for at passe mine tillidshverv.

Jeg trives i rollen som FTR og er lige blevet genvalgt. Jeg har blandt andet brugt min tid i forbindelse med en ny struktur og et nyt ledelsesgrundlag i kommunen. Det har medført en del forandringer, som jeg er blevet involveret i, og jeg synes, at der bliver lyttet til mig. Ledelsen har fundet ud af at jeg løfter ting andre steder hen, hvis jeg ikke mener, vi kan nå til enighed. For det meste er der en gensidig respekt i forhold til ledelsen, og det gør mit arbejde som FTR og TR nemmere.

Jeg kan også mærke, at det giver en tryghed hos kollegerne, at jeg har været inddraget, når der sker

ændringer. Når ledelsen kan sige, at de har talt med mig, ryger skuldrene lidt ned hos folk, og de tænker "pyha, FOA er med inde over". Jeg kan være med til at slukke de små brande, inden de udvikler sig til noget større.

Det har været spændende at få indblik i lønforhandlingerne. Kommunen lagde i år ud med, at der ikke var nogen penge, men det lykkedes alligevel at få halet noget hjem til flere kolleger, hvilket jo er dejligt, når udgangspunktet var ingenting. Og nu ved jeg, hvad det er, der bliver lagt vægt på, så jeg i processen op til næste gang kan gå ledelsen på klingen og spørge ind til, hvordan de vil løfte folk kompetencemæssigt, så lønnen kan komme med.

Selvfølgelig kan det også være øretævernes holdeplads, og indimellem er der nogen, der synes, at jeg går ledelsens ærinde. Men mit overordnede indtryk er, at kollegerne ved, at jeg handler på tingene og går i dybden. Jeg lader mig ikke bare spise af med et "sådan er det bare" fra ledelsen, for jeg skal ud og forklare kollegerne hvorfor.

Birgit Brylov, 45 år, er fællestillidsrepræsentant i Hvidovre Kommune

FOTO: MARK KNUDSEN / MONSUN

HVAD ER EN FTR?

En fællestillidsrepræsentant (FTR) er valgt af og blandt de lokale tillidsrepræsentanter i fx en kommune eller på et hospital. FTR'en rådgiver de lokale tillidsrepræsentanter, koordinerer deres samarbejde og repræsenterer gruppens synspunkter over for arbejdsgiveren og arbejdspladsens øvrige faggrupper. FOA Social- og Sundhedsafdelingen har 29 fællestillidsrepræsentanter.

JULETRÆSFEST

Årets juletræsfest for medlemmer og deres familier finder sted søndag den 16. december kl. 11-15 i Comwell Conference Center Copenhagen (ved Bella Center).

Billetterne koster 75 kroner pr. stk. og inkluderer sodavand, godtepose og julegave til børnene - kaffe og æbleskiver til de voksne.

Køb billetter i receptionen på Godthåbsvej 15 eller send en mail til bogholdsosu@foa.dk, hvor du angiver dit fulde navn samt fødselsdato og -år. I mailen skriver du, hvor mange billetter du ønsker at købe i følgende kategorier:

- Voksen
- 0-2 år dreng/pige
- 3-5 år dreng/pige
- 6-9 år dreng/pige
- 10-14 år dreng/pige

Du modtager en e-mail med en faktura (inkl. gebyr på 25 kroner), og når du har betalt, sender vi billetterne til dig.

SOSU-kryds

				foa X	SPECI- ALE	LOKALE	SAMT	NIT	PRIVAT			FORTE	SEKS	GR. TEGN	16. DECEM- BER
						17				VILD- SPOR MÅLER					
				MÅNEDS- FORK.			13	SLIK DRIK			4	DEFEKT JÆVN			
				RUM- METER		25	SMIDE SKRI- VERE						HELE KLOGT HOVED		
				500		NÅL KURS				JEG FALD		11		TONER	
				DES- SERTEN				8	ORDNET GUD						
★	STATUS	SPROG	★	↓	FRED	KØKKEN- UDSTYR LIGA- TUR			GL. Å BIB. NAVN			TONER STRØM		18	22
FISK			SLAVE TONE					15			23	BÆST FOR- FATTER			
						RET- NING	21	KORT FARTØJ		FISK RESUL- TAT				SMALL STÆVNE	
	12			26	PERIODE LEVER			7	POSTAL FORK.			FOR- NAVN IDET			20
INSEKT			FRI						FORD- MODEL FOR- NAVN		KANAL INSTRU- MENT		GRINE VARM		
TALORD			HÆR 101		6	LØFTE DAN- MARK			PRAKTIK- VEJ- LEDER					MÆRKE	
REX		PLADE GR. TEGN			I DAG UNDER- TRYKKE		SPANIEN DELIKA- TESSE		PÆRE- MÅL HÆNDE			DYR 501			
FORTÆL- LENDE						BY LETSIN- DIG					2	STED- ORD DYR			OVER- SLAG
X		9	DYRE- LYD DES			1				KANT LÆNG- SEL		27	KEND- BOGST. KNOGLE		
NORGE		SVAR BEHOL- DER			16	TALORD TRÆTTE						SKAM- LØS BOBLE			
HELT					FIRMA FUGL				HÅB OMRÅDE				14	500 SLEM	
STRAKS				29								28	AVIND KURS		3
24			MOD- STAND NUL			5		RØG NIT		FOR- BUND TARA		10	STONE VITA- MIN		
MAD- DING				DRIK		19	SENT ARBEJDE								

Find løsningsordet ved hjælp af de små tal i opgaven.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

Send ind og vind! Send løsningsordet senest den 31. december i en mail til angul@foa.dk og deltag i lodtrækningen om en "sosu-goodiebag". **Vinder af sosu-krydsen i sidste nummer blev:** Mariam Rahal, Frederiksberg

SÅDAN KONTAKTER DU OS

FOA SOCIAL- OG SUNDHEDSAFDELINGEN /A-KASSEN

Godthåbsvej 15

2000 Frederiksberg

Telefon: 4697 2222

E-mail (fagforening): sosu@foa.dk

E-mail (a-kasse): akas050@foa.dk

HUSK

Fagforening og a-kasse
er lukket
den anden onsdag
i hver måned

DØREN ER ÅBEN:

Mandag – tirsdag: Kl. 8.30 – 15.00

Onsdag*: Kl. 8.30 – 17.00

Torsdag: Kl. 8.30 – 15.00

Fredag: Kl. 8.30 – 13.00

*) Fagforening og a-kasse er lukket
den 2. onsdag i hver måned.

TELEFONTID

Mandag – tirsdag: Kl. 10.00 – 14.00

Onsdag*: Kl. 10.00 – 17.00

Torsdag: Kl. 10.00 – 14.00

Fredag: Kl. 10.00 – 12.00

*) Onsdag er det først muligt at tale med fagforeningens sagsbehandlere fra kl. 15. Dog ikke 2. onsdag i hver måned, hvor både fagforening og a-kasse er lukket.

HJÆLP OS MED AT KONTAKTE DIG

Med den rigtige e-mail-adresse, telefonnummer og arbejdsplads, kan vi kontakte dig og give dig den bedst mulige hjælp.

Gå ind på foa.dk og klik på **"selvbetjening"** og dernæst **"ret dine personoplysninger"**. Så hjælper du både os og dig selv.

GIV DET VIDERE

Har du en kollega,
der ikke er medlem?

Giv kollegaen Fagforeningens beretning (midtersiderne i bladet her), så han/hun kan se, hvad sammenholdet har udrettet i året, der gik.

JUL OG NYTÅR

Fagforeningen er lukket mellem jul og nytår. Telefonen er åben for akutte henvendelser.

A-kassen er åben
27. og 28. december.

SOCIAL- OG
SUNDHEDSAFDELINGEN

FOA